

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 197/2021-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Pavlom Gráčikom, advokátom, Farská 40, Nitra, proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 25 C 125/2019-387 z 18. januára 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 5. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a napadnutého uznesenia vyplýva, že Slovenská republika, za ktorú koná Slovenská správa ciest (ďalej aj „žalobca“), sa v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 25 C 125/2019 domáha proti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“) určenia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu na tam špecifikovaných nehnuteľnostiach vo vlastníctve žalovaného spočívajúceho v práve umiestnenia a užívania stavby – cesty, jej opravy, úpravy a rekonštrukcie, a to v prospech vlastníka cestného telesa. Podaním zo 17. februára 2020 sťažovateľ oznámil okresnému súdu podľa § 82 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) svoj vstup do predmetného konania na strane žalovaného, ktorý odôvodnil právnym záujmom na výsledku konania daného tým, že žalovaný od neho predmetné nehnuteľnosti nadobudol na základe vyvlastňovacieho rozhodnutia. Uvedené rozhodnutie o vyvlastnení sťažovateľ napadol správnu žalobou, pričom v prípade jeho procesného úspechu v tomto správnom súdnom konaní vedenom Krajským súdom v Nitre pod sp. zn. 26 S 10/2019 mu bude vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam prinavrátené, avšak tie už budú zaťažené vecným

bremenom. Súčasne argumentoval aj viacerými prebiehajúcimi súdnymi konaniami, v ktorých sa proti Slovenskej republike zastúpenej Slovenskou správou ciest (v tomto konaní žalobca, pozn.) domáha vydania bezdôvodného obohatenia za užívanie dotknutých nehnuteľností v čase, keď boli v jeho vlastníctve.

3. Vzhľadom na to, že žalovaný namietol vstup sťažovateľa do konania, okresný súd podľa § 83 CSP rozhodol o jeho prípustnosti a napadnutým uznesením vstup sťažovateľa do konania na strane žalovaného nepripustil. Svoje rozhodnutie odôvodnil absenciou právneho záujmu sťažovateľa na výsledku konania, pretože sťažovateľ aktuálne nie je vlastníkom sporných nehnuteľností (pozemkov), a preto akékoľvek rozhodnutie týkajúce sa ich právneho stavu sa nedotkne práv, povinností alebo právneho stavu sťažovateľa. Okresný súd súčasne konštatoval, že úspech sťažovateľa v konaní o správnej žalobe je hypotetický, pričom výsledok tohto konania priamo neovplyvní právne postavenie sťažovateľa ani v iných prebiehajúcich súdnych konaniach.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. V ústavnej sťažnosti podanej proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažovateľ argumentuje jeho arbitrárnosťou a prílišným formalizmom pri výklade a aplikácii právnej normy upravujúcej inštitút intervencie. Okresnému súdu sťažovateľ vytyka, že celú právnu vec neposudzoval komplexne, pričom nesúhlasí s tvrdením súdu, že jeho právny záujem na výsledku konania je len hypotetický. Totiž v prípade, ak správny súd na základe správnej žaloby sťažovateľa rozhodne o nezákonnosti rozhodnutia o vyvlastnení sporných pozemkov, sťažovateľ vstúpi priamo do tohto konania ako žalovaný. Právny záujem na výsledku konania je podľa sťažovateľa nepochybne daný aj tým, že v prípade, ak by sa predmetné konanie o určenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu právoplatne skončilo skôr ako konanie o jeho správnej žalobe, nemohol by byť účastný na tomto konaní a efektívne sa brániť proti rozhodnutiu súdu o zaťažení (vyvlastnených) nehnuteľností vecným bremenom. Sťažovateľ opätovne ako vo svojom oznámení o vstupe do tohto konania dôvodí aj tým, že sú vedené viaceré súdne konania, v ktorých sa od žalobcu domáha vydania bezdôvodného obohatenia a v ktorých žalobca okrem iného argumentuje aj vydržaním práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. Sťažovateľ tvrdí, že jeho úspech v týchto súdnych konaniach preto závisí od posúdenia právnej otázky, ktorá je relevantná aj v tomto konaní vedenom okresným súdom, preto je jeho právny záujem na výsledku konania nepochybný.

5. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vyslovil porušenie jeho práv označených v bode 1, napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a súčasne mu priznal finančné zadosťučinenie v sume 1 000 eur.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením, ktorým okresný súd nepripustil vstup sťažovateľa do konania ako intervenienta na strane žalovaného.

7. Ústavný súd zdôrazňuje, že nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom (I. ÚS 31/05) a v zásade nemá právomoc preskúmavať skutkové zistenia a právne názory všeobecných súdov, ktoré pri výklade a uplatňovaní zákonov vytvorili skutkový a právny základ ich rozhodnutí. Kompetenciou ústavného súdu je v prípadoch napadnutia rozhodnutí všeobecných súdov kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem a postupu, ktorý im predchádzal so základnými právami. Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, čím by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (IV. ÚS 43/04).

8. V prvom rade ústavný súd považuje za potrebné akcentovať charakter ústavnou sťažnosťou napadnutého uznesenia okresného súdu, ktoré nie je meritórnym rozhodnutím, ale ide o rozhodnutie procesnej povahy, ktorým sa určuje okruh v spore zúčastnených osôb. Možnosť ústavného prieskumu a potencialita porušenia procesných ústavných práv je tak vo všeobecnosti pri súdmi riešených otázkach postavenia konkrétneho subjektu ako intervenienta v civilnom sporovom konaní značne zúžená a muselo by ísť o extrémny exces zo strany označeného porušovateľa týchto procesných ústavných práv, aby ústavný dospel k záveru o ústavne relevantnej intenzite zásahu (m. m. II. ÚS 114/2020). Aj samotný Civilný sporový poriadok totiž vylučuje pri rozhodovaní súdu o otázke (ne)pripustenia vstupu intervenienta do konania možnosť podania odvolania proti takému rozhodnutiu (za situácie ak rozhodoval sudca).

9. Ako už bolo uvedené, podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie v dôsledku jeho nepripustenia ako intervenienta do konania vedeného okresným súdom a jeho nesúhlas s právnym názorom konajúceho súdu o absencii jeho právneho záujmu na výsledku tohto konania.

10. Spornou je teda v danom prípade otázka existencie právneho záujmu sťažovateľa na výsledku konania vedeného okresným súdom, ktorého predmetom je určenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu na sporných nehnuteľnostiach.

11. Intervenient je subjektom *sui generis* sporového konania. V spore vystupuje buď na strane žalobcu alebo žalovaného. V mimosporovom konaní a rovnako aj správnom súdnom konaní je intervencia vylúčená. Je na rozhodnutí intervenienta, či do konania intervencuje. Intervencia vzniká na základe procesného úkonu intervenienta (§ 82 ods. 3 CSP). Intervenient vlastnými procesnými úkonmi podporuje v spore stranu, na ktorej vystupuje s cieľom jej víťazstva v spore. Pripustnosť intervencie skúma súd len na návrh (ktorejkoľvek) strany.

12. Právny záujem na výsledku konania ako definičný znak právneho inštitútu intervencie a podmienka možnosti vstupu do konania v pozícii intervenienta konania na strane niektorého z účastníkov konania však nie je v Civilnom sporovom poriadku bližšie definovaný, t. j. zákonodarca ponechal na úvahe súdu, ako bude tento pojem v jednotlivých individuálne určených prípadoch vykladať a aplikovať. Úvaha súdu pri interpretácii tohto pojmu nie je ale neobmedzená, musí totiž rešpektovať podstatu a zmysel intervencie v kontexte s obsahom a rozsahom ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 a nasl. ústavy)

a tiež práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s ústavnými princípmi.

13. Vychádzajúc z obsahu a rozsahu ochrany základného práva na súdnu ochranu formulovaných v doterajšej judikatúre ústavného súdu a prihliadnuc aj na doterajšiu judikatúru všeobecných súdov, možno právny záujem na výsledku konania definovať v spojení s podstatou a zmyslom inštitútu intervencie, ktorým je posilnenie postavenia sporovej strany, na podporu ktorej intervenient do konania vstupuje, za podmienky, že objektívne existuje relevantný dôvod, z ktorého možno vyvodit', že aj intervenient má na výsledku sporu právny záujem. O právny záujem ide spravidla vtedy, ak rozhodnutím vo veci môžu byť dotknuté právne postavenie intervenienta, jeho práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva (IV. ÚS 112/2018).

14. Otázka existencie právneho záujmu intervenienta na výsledku sporu je pritom závislá od toho, či bude rozsudok záväzný subjektívne (iba medzi žalobcom a žalovaným) alebo či bude záväzný aj pre intervenienta (ide o tzv. rozšírenú záväznosť rozsudku). Právny záujem na výsledku sporu, v ktorom vyneseny rozsudok bude záväzný subjektívne (čo je aj prípad sťažovateľa), je podmienený kumulatívnym splnením dvoch kritérií, a to, že výsledok (prehra) intervenovaného sporu môže vyústiť do vzniku sekundárneho sporu medzi intervenientom a stranou, ktorú intervenient v spore podporoval, a zároveň existuje medzi intervenientom a stranou sporu, ktorú podporuje, taký hmotnoprávny vzťah, pre ktorý má predmet intervenovaného sporu povahu predbežnej otázky (bližšie pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C.H. Beck, 2016. s. 274 a rovnako aj I. ÚS 164/2019).

15. Podľa názoru ústavného súdu okresný súd dostatočne a zrozumiteľne vysvetlil svoj právny záver o neexistencii právneho záujmu sťažovateľa na výsledku konania (bod 9 napadnutého uznesenia), keď v tejto súvislosti konštatoval, že sťažovateľ aktuálne nie je vlastníkom dotknutých nehnuteľností, ku ktorým sa žalobca domáha určenia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu spočívajúceho v práve umiestnenia a užívania stavby (cesty), preto ani rozhodnutie vo veci samej nebude mať žiadny priamy dopad na jeho práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva. To znamená, že právna sféra sťažovateľa nebude priaznivo či nepriaznivo ovplyvnená meritórnym rozhodnutím okresného súdu v tomto spore.

16. Za ústavne neakceptovateľný či neutržateľný pritom nemožno považovať ani právny názor okresného súdu, v zmysle ktorého existencia právneho záujmu sťažovateľa na výsledku predmetného konania nie je daná ani prebiehajúcimi súdnymi konaniami, v ktorých sa sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu domáha proti Slovenskej republike zastúpenej Slovenskou správou ciest (t. j. žalobcovi v tomto konaní) vydania bezdôvodného obohatenia. O preukázanom právnom záujme sťažovateľa nesvedčí podľa okresného súdu ani prebiehajúce konanie o správnej žalobe sťažovateľa (vedené Krajským súdom v Nitre pod sp. zn. 26 S 10/2019, pozn.), a teda ani jeho potenciálny úspech v ňom, pretože „*právny záujem intervenienta na výsledku konania nemôže byť založený na hypotetických dôvodoch, teda na dôvodoch, ktoré v čase vstupu intervenienta do konania reálne neexistujú*“. Aj podľa názoru ústavného súdu nemožno právny záujem intervenienta na výsledku konania odôvodňovať neistou skutočnosťou, ktorá môže nastať v budúcnosti. To znamená, že ani možný priaznivý výsledok pre sťažovateľa v inom súdnom konaní ho neoprávňuje na vstup do predmetného konania, tak ako to napokon uzavrel aj okresný súd.

17. Ústavný súd tak zastáva názor, že okresný súd v posudzovanej veci postupoval v rámci vymedzenom príslušnými procesnými predpismi regulujúcimi inštitút intervencie (§ 81 a nasl. CSP) a nedopustil sa takého výkladu (a aplikácie) príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku, ktorým by poprel ich podstatu, zmysel a účel a ktorý by predstavoval nepredvídateľnú interpretačnú svojvôľu. Ústavný súd tak nemôže prisvedčiť tvrdeniu sťažovateľa o arbitrárnosti napadnutého uznesenia, pričom v namietanom postupe okresného súdu nevzhliadol také porušenie procesných princípov civilného sporového konania, ktoré by malo za následok porušenie označených práv sťažovateľa.

18. Na základe týchto záverov ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

19. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. mája 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu